

13 Stemrondes

De techniek

'Stemrondes' zijn een techniek om kinderen prioriteiten te laten toekennen. Dit is zeker aan de orde op twee momenten in het ontwerpproces:

- **Prioriteitsbepaling van ruimtelijke noden en wensen (bij opmaak van een programma van eisen):** Een publieke ruimte heeft altijd zijn beperkingen. Daarom is het aangewezen dat kinderen de prioritaire noden en wensen benoemen.
- **Prioriteitsbepaling van voorlopige ontwerp-ideeën en elementen uit een (voor)ontwerp:** Ook bij toetsing van de eerste ontwerpideeën of van een uitgewerkt (voor)ontwerp moet men een zicht krijgen op de ontwerpelemen-

ten die het meest prioritair zijn voor kinderen (in positieve of in negatieve zin), opdat het (voor)ontwerp zeker op die punten bijgestuurd zou kunnen worden.

Er zijn **verschillende manieren om te stemmen:**

- Praktisch: Van handen opsteken en ren-je-rot tot groene/rode bolletjes of post-its kleven op affiches (zie verder binnen deze techniek, onder subtitel 'Voorbereiding').
- Men kan positief stemmen (voorkeuren aanduiden) of negatief stemmen (nl. uitsluiten van alternatieven die niet voldoen).
- Er kan een groot verschil zijn tussen individueel stemmen en het stemmen in (deel)groep(jes). Uit die diversiteit aan stemwijzen (elk met hun voor- en nadelen), kan men een systeem van

meerdere 'stemrondes' opzetten, zodat verschillende stelsystemen gecombineerd worden.

Immers, niet alleen het uiteindelijke stemresultaat is interessant, maar ook de **motieven** en de dynamiek die achter het stemgedrag schuil gaan. De handeling van het stemmen zélf vormt vooral een aanleiding om discussies uit te lokken. Stemmen is kiezen, en kiezen is vaak moeilijk. Het zet kinderen ertoe aan om stevig na te denken. Het is een manier om de voor- of nadelen van een plek of oplossing op een rijtje te zetten. Een stemronde kan ook het slot zijn van een sessie, waarin andere technieken zijn toegepast. Dan is het stemresultaat een soort eindoordeel van de kinderen, nadat alle voor- en nadelen op een rijtje zijn gezet.

Kinderen stemmen over stellingen i.f.v. projectdefinitie voor een beeldkwaliteitsplan (9)

Kinderen stemmen over diverse ontwerpideeën

Aanpak

1. Voorbereiding

De voorbereiding voor deze techniek is relatief beperkt.

> Een belangrijk onderdeel is het bepalen, ordenen en beperken van de keuzemogelijkheden:

Enkele richtlijnen hierbij zijn:

- **Beperk het aantal keuzes tot max. 7 items per stemronde.** Indien er desondanks toch meer dan 7 keuzemogelijkheden zijn, dan moet men dit spreiden over verschillende stemrondes, zodat er bij elke stemronde maximaal 7 items zijn.
- **Zorg voor een visuele voorstelling** van de verschillende keuzemogelijkheden (bijv. foto's, iconen of affiches met referentiebeelden) als geheugensteun en als houvast voor het modereren.
- **Denk vooraf na welke uitleg je zal geven** bij de keuzemogelijkheden. De manier waarop iets wordt verwoord, kan het stemgedrag beïnvloeden.
- **Voorzie ruimte voor de kinderen om nog een extra keuzemogelijkheid** voor te stellen.

> Bepaal vooraf hoe je de stemrondes opbouwt

(individueel vs. collectief, positief vs. negatief,...) maar behoud ook de vrijheid om er ter plaatse van af te wijken, afhankelijk van de dynamiek).

> Bepaal de manier van stemmen uitbrengen:

Elke techniek heeft een eigenheid, voor- en nadelen (zie tabel verder).

Kies de **techniek die het beste aansluit** bij het concept van de stemrondes, bij de complexiteit van de vraagstelling of de setting waarbinnen de bevraging plaats vindt.

Kinderen stemmen door groene en rode stickertjes te kleven op referentiebeelden i.f.v. de heraanleg van het Neerlandpark (11)

Handstemming of ren-je-rot m.b.v. kleursymbolen (12)

	Voordelen	Nadelen	Vooral gebruiken
Handen opsteken of met gekleurde briefjes zwaaien	<ul style="list-style-type: none"> - Gaat heel snel. 	<ul style="list-style-type: none"> - Weinig nuance. - Kinderen moeten snel beslissen. - Resultaten zijn vluchtig. - Weinig overzicht voor tussentijdse besprekingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij eenvoudige vraagstelling
In afgelijnde keuzevakken of voor affiches gaan staan	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft dynamiek aan de sessie. - Gaat relatief snel. - Goed overzicht voor tussentijdse besprekingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan uitdraaien op wat tumult. - Kinderen moeten snel beslissen. - Resultaten zijn vluchtig. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij eenvoudige vraagstelling. - In minder formele setting (bijv. jeugdbeweging, feestsetting,...)
Groene en rode bolletjes kleven op affiches	<ul style="list-style-type: none"> - Kinderen volgen eigen tempo. - Goed overzicht voor tussentijdse besprekingen. - Resultaten worden geregistreerd. - Ook mogelijk bij groot aantal keuzemogelijkheden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gaat minder snel. 	<ul style="list-style-type: none"> - Voor meerdere stemrondes met tussentijdse collectieve besprekingen. - Bij complexere vraagstelling.
Groene en rode post-its kleven op affiches	<ul style="list-style-type: none"> - Nuancerende opmerkingen mogelijk. - Kinderen volgen eigen tempo. - Resultaten worden geregistreerd, ook nuancerende bemerkingen. - Flexibel voor moderator: bijv. samen met de kinderen groeperen 	<ul style="list-style-type: none"> - Neemt meer tijd. - Minder overzicht voor tussentijdse besprekingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij complexere vraagstelling
Stembolletjes kleuren in een 'catalogus' met keuzemogelijkheden	<ul style="list-style-type: none"> - Kinderen volgen eigen tempo. - Resultaten worden geregistreerd. - Ook mogelijk bij groot aantal keuzemogelijkheden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Weinig nuance. - Weinig overzicht voor tussentijdse besprekingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Om naar individuele voorkeuren te peilen. - Bij groot aantal keuzemogelijkheden. - Aan het begin of einde van een sessie.
...			

2. De sessie uitvoeren

Net als bij andere technieken is een **goede in- en uitleiding over het beleidskader** noodzakelijk (zie ook: Deel 1: Richtlijn 5).

> Stap 1: Voorstelling van alle keuzemogelijkheden

- Kinderen moeten voldoende duidelijke en neutrale uitleg krijgen over de keuzemogelijkheden.
- Overloop nog eens kort alle keuzemogelijkheden nadat je ze hebt voorgesteld. Iconen of affiches vormen een geheugensteun.
- Geef tijd om eerst goed na te denken.
- Laat ruimte aan kinderen om nog een extra keuzemogelijkheid voor te stellen.

> Stap 2: Eerste (oriënterende) stemronde

- Het stemmen zelf:
Bij de eerste stemronde moeten kinderen nog vertrouwd worden met de keuzemogelijkheden. Geef ze hiervoor de nodige tijd. Vraag of alles duidelijk is.
- Bespreking van de resultaten:
Overloop de eerste resultaten en stel vragen aan de kinderen. Daag ze eventueel uit:
bijv.: *“Betekent dit dat jullie dit echt (geen) goede plek of idee vinden? Betekent dit dat dit echt (niet) in het plan moet komen?”*
Waarom (niet)?”,...

> Stap 3: Volgende stemrondes

- Volg het voorbereide verloop van spelrondes
- Afhankelijk van de resultaten kan je 'extra' stemrondes invoegen:
Bijv. Een 'mini-stemming' tussen zeer populaire en op het eerste zicht evenwaardige keuzemogelijkheden. Dit kan meer verfijnde inzichten opleveren.

> Stap 4: Finale stemronde

- In de finale stemronde probeer je te weten te komen welke keuzemogelijkheden echt waardevol zijn voor kinderen, welke eerder neutraal zijn ('goed, maar we liggen er niet van wakker') of welke negatief zijn.
- Hou er rekening mee dat er echte onenigheid kan ontstaan tussen voor- en tegenstanders. Dit is belangrijk voor het modereren en het noteren.
- Opper de mogelijkheid van een combinatie van keuzemogelijkheden of een zelfs een totaal nieuwe keuzemogelijkheid:
“Of willen jullie eigenlijk een totaal andere keuzemogelijkheid? Hoe moet die keuzemogelijkheid er dan uitzien?”

3. Verslag

Dit verslag omvat uiteraard een **overzicht van de scores** van de verschillende stemrondes.

Maar er wordt ook verslag gegeven van:

- de **motieven, criteria en overwegingen** die kinderen aanhaalden voor hun keuze.
- het **proces dat doorlopen werd** om tot de uiteindelijke keuzes te komen (in zeer korte bevoordingen en enkel indien relevant).

Een specifieke structuur voor verslag van deze techniek bestaat erin dat men **alle items één voor één behandelt, daarbij de voor- of nadelen** oplist en de **commentaren** van kinderen weergeeft. Pas op het einde van het verslag wordt het **eindoordeel** weergegeven.

Wanneer de techniek 'stemrondes' inzetten?

Tijdstip in proces	<p>Op momenten in het proces wanneer er prioriteiten moeten worden toegekend:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij opmaak van de projectdefinitie en het programma van eisen (vnl. identificeren van noden en wensen, prioritaire plekken) - In de vroege voorontwerpfase (vnl. identificeren van prioritaire ontwerpideeën) - Bij toetsing van een voorontwerp
Type ruimtelijk project	<ul style="list-style-type: none"> - Toepasbaar in verschillende types ruimtelijke projecten, maar de complexiteit mag niet al te hoog zijn.
Type publiek en setting	<ul style="list-style-type: none"> - Toepasbaar met vele types kinderen vanaf 6 jaar. - Toepasbaar in vele settings. De manier van stemmen wordt best aangepast aan de setting (zie onderdeel 'Voorbereiding' in deze techniek)
Locatie	<ul style="list-style-type: none"> - Binnen of op het terrein
Aantal begeleiders	<ul style="list-style-type: none"> - Een sessie is mogelijk met 1 begeleider voor een 25-tal kinderen. - Bij 'handen opsteken' en 'ren-je-rot' moet er een extra observator aanwezig zijn om de scores bij te houden. - Bijkomende begeleiders zijn geen overbodige luxe om de afwegingen van kinderen te noteren.
Tijdsduur	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiding: Min. een halve dag. - Uitvoering sessie met diverse stemrondes: ca. 30 min-1u. - Een kortere enkelvoudige stemronde van ca. 10 min kan altijd tussen andere technieken ingelast worden. - Opmaak verslag: Min. 2u voor 1 sessie.
Benodigde materialen en budget	<p>Materialen en budget: beperkt</p> <ul style="list-style-type: none"> - (Kleuren)prints voor (A3-)affiches - Rode stickertjes, schrijfgerei, post-its,...
Combineerbaar met...	<ul style="list-style-type: none"> - Combineerbaar met vrijwel alle andere technieken. - Een 'stemronde' is geschikt om een sessie te besluiten. Dan is het stemresultaat een soort 'eindoordeel' van de kinderen, nadat alle voor- en nadelen op een rijtje zijn gezet